

«Україна вишивана. Вишивка в селі Березове»

Маринич Юлія

Рокитне - 2009

Зміст

I. Вступ

II. Основна частина

2.1. Обробка льону та конопель

2.2. Ткацтво

2.3. Одяг селянина с. Березове

2.4. Оздоблення тканини

III. Висновки

IV. Додатковий матеріал

Використана література

I. Вступ

Прилучення до глибин народної мудрості в нинішній українській школі – справа не лише важлива, але й досить-таки складна. Адже і вчителю-наставнику і учням доводиться рахуватися із відсутністю навчально-методичної літератури із народознавства. А «ходіння в народ» хоча і є найвірнішим способом народознавчої освіти, потребує, зрештою, узагальнень, зіставлень, які можна зробити лише за умови знання теоретичних основ народознавства.

Сучасний стан нашого суспільства характеризується зростанням етнічної свідомості народу, посиленням його інтересу до вітчизняної історії та культури, до усвідомлення необхідності збереження традиційного народного мистецтва як генофонду його духовності, втрата якого загрожує існуванню самого народу.

У розмаїтті українського декоративного мистецтва художнє вишивання посідає одне з провідних місць. Це улюблений і здавна поширений різновид народної творчості. Адже для вишивання не потрібно складних пристосувань. Колись за кількістю й довершеністю вишитих рушників, сорочок, скатерок, які дівчина підготувала до свого весілля, судили про її працелюбність. Уміння серцем відчувати навколишню красу й відтворювати її в узорах кожна дівчина змалечку вчилася у своєї матері, бабусі.

Вишивання в Україні – світ краси й фантазії, поетичного осмислення навколишньої природи, схвильована розповідь про думки й почуття людини.

У вишивці яскраво й повно розкрилася душа народу, споконвічне прагнення до прекрасного, високорозвинене почуття ритму, композиційної міри в побудові орнаменту, гармонії кольорових поєднань.

Уважно придивившись до узорів вишивки ми побачимо, що це мистецтво високої естетичної наснаги, мистецтво простого й разом із тим мудрого декоративного мислення.

Розглядаючи орнаменти вишивки, ми відчуваємо в гармонії кольорових сполучень, у ритмі ліній узору їхню глибоку змістовність. Адже у вишивці, як і в народній пісні відображалися заповітні мрії на краще майбутнє, прагнення до краси.

Споконвіку в народі бриніла нестримна радість краси, не зникав потяг до всього прекрасного в житті й побуті. Людина намагалася прикрасити своє нужденне життя, зробити радісною важку щоденну працю. За допомогою лише голки й нитки, на простому полотні народжувалися неперевершені узори вишивок. Людині важливо було не просто мати білу сорочку, шкіряний кептарик чи шматок полотна для витирання рук. Кожну річ майстрині оздоблювали, роблячи з неї високомистецький витвір завдяки прекрасним вишивкам.

Вишивка сьогодні живе повноправним життям, прикрашає сучасний інтер'єр, одяг, надаючи йому своєрідності й неповторності.

Метою нашої пошукової діяльності було здобути багаті знання з матеріально-духовної культури рідного народу, збагнути споконвічну мудрість і доцільність народних традицій і звичаїв, осмислити глибоку символіку культури місцевого етносу.

Ознайомити учнів з вишитими речами, з окремими техніками вишивання, з історією вишивки, з кольоровою гамою і її значенням, окремими символами, з місцевими вишивальницями. Прививати любов до вишивання, любов до прекрасного, вчити шанувати чужу працю, знати історію своєї Батьківщини, кращих людей своєї місцевості.

Завдання:

- познайомитись з шляхом виникнення одягу ;
- орнаменти української вишивки ;
- ознайомитись з технікою вишивання яка поширена в даній місцевості;
- використання вишивки на одязі, предметах побуту

II. Основна частина

2.1. Обробка льону та конопель

Народне образотворче і декоративне мистецтво своїми коренями сягає глибокої давнини. Народне мистецтво існує у двох формах: перша – творчість народних майстрів для себе і для близьких; друга – народні художні промисли – ручне виготовлення художніх виробів окремими майстрами й організованими підприємствами для збуту. Народне декоративно-прикладне мистецтво містить багато видів і жанрів залежно від матеріалу, техніки виготовлення та функціонального призначення виробів.

Ткацтво – один із найдавніших і найважливіших елементів національної культури українського народу. Воно належить до найбільш поширених видів господарської діяльності й народного мистецтва.

Основними прядильними волокнами в нашому селі Березове, як і в інших народів, з давніх часів були льон та коноплі.

Жителі нашого села вирощували луб'яні культури – льон і коноплі. Обробка волокон і прядіння ниток з метою подальшого виготовлення тканин були одним з найважливіших домашніх занять кожної селянської родини.

Первинна обробка льону і конопель як технічних культур вимагала кропіткої праці.

Розповідь жительки села Карповець Ївги Іванівни 1924 року народження: «Льон і коноплі сеялі да потім пропольвали. После того, як доспіє, виривалі їх з земле только в ручну.

Плоскунь (чоловічі стебла) виривалі раньше, после цветення. Матерку (матерні стебла) і стебла льону виривалі осенью, после того, як дозрівало насенне. Але треба було следить за тим, щоб не переспев льон бо потрескаютса головки да насенне висиплетса. Вирвание стебла в'язалис у невелічкіе снопики і перев.'язвалис перевеслом. Такіе маленькіе снопики

ставилис до купки , щоб просушвалис. Опосля снопи перевозіліс додому і там уже їх молотілі.

Молотілі по разному. Хто цепом вибивав насенне, а хто такою невеличкою дощечкою «прачом», а в кого мало льону да конопель було то ногами топталі. Насенне просушвалі да ховалі для насіння, а ще товклі на олію, а стебла вже потім оброблялі по другому».

2.2. Ткацтво

Дуже тяжкою була праця селян. Адже після цього ще не буде виготовлена сорочка. Потрібно ще ряд роботи виконати. Відділені від насіння стебла конопель і льону вимочували у ставках, річках, після чого їх знову сушили і м'яли. Потім стелили тонким шаром на сухій місцині або носили для просушування на піч. Відтак стебла названих культур тіпали, тобто відділяли їх волокно від костриці. Розповідає Рябущиць Любов Маріївна 1932 року народження. «Стебла м'ялі ногами, а потім малими частями чеплялі на гребень. В лаві була дірка да той гребень туда вставлялі. Почепление на гребень стебла чесалі гребенкою , одделялі волокно од костриці. Як кострица була вичесана, то волокно в'язалі в мучку і кідалі на кучу. После того як мучки було багато в куклі (торбина) то на другий тиждень приступалі до прання. Мучку чеплялі знов на гребень да пралі пальцями нітку і моталі її на веретено. З веретьона потім на клубок моталі стільки щоб на губицу (десять пасьом ніток) хватало. Таких клубков треба було п'ять, щоб було 5 губиц. Потім на стене на колках основалі п'ять губіц. Етиє губици бралі і в луг (попел з водою і семена льону) клалі щоб помокло і було не кошлате, а равне. Потім витягають і сушать на пече. После просушки його накручвалі на воротіла і накідалі на ніт потім бердо. Готовіє нітки насукалі на стрелку яку вставлялі в човнік і потім ткалі . Човнік пропускалі через основу і прибивалі бердом. Так ткалі і до конца все п'ять губіц. Полотно наткане скручувалі на друге воротіло, а потім знімалі і скручвалі в сувої. Получалос приблизно метров десять серого (дод. 1) полотна.»

Так отримували і конопляне і льняне полотно. Це первинне полотно називали сірим. Конопляне полотно відрізнялося від льняного тим, що конопляне було темно-сіре і грубше. Для того, щоб полотно було біліше, його відбілювали. Розповідає Ївга Іванівна : «Полотно сере замочвалі в воду в бочечках пересипалі попелом. Так воно стояло пару днюй.. Потім його витягалі і неслі на воду, ставок чи речку. Там полоскалі , змивалі попел і вибивалі полотно «праніками» такіє палки з ручками булі. А вже потім просушвалі і получало беле полотно» (дод. 2).

За функціональним призначенням отриману тканину поділяли на три групи: для одягу, впорядкування житла і господарських потреб. Для приданого дівчина ткала полотно окремо, тому, що на певній відстані «затикала» кольорові нитки, які були межами намітки. До одягових тканин належить полотно для натільного вбрання (сорочок) і головних уборів – наметок; поясний одяг: з конопляного полотна шили більше чоловічі штани, спідниці жіночі шили також і з льняного полотна, а ще шили поясний одяг – фартухи.

Тканини для інтер'єру відповідно до функціонального призначення бувають: для застелення столів – скатертини (дод. 3), накривання постелі – покривала, рядна (дод. 4), для прикрашання стін – рушники (дод. 5).

Для господарського призначення: полотна для рушників щоб витирати столи, лави; рушники для витирання обличчя брали з прикрашеними краями намітки (дод. 6), для накривання діжки з хлібом – «надежница» (дод. 7), платок для накривання на столі хліба (дод. 8).

Для обрядів : заготовлялися сувої конопляного полотна для такої причини як смерть. На цих полотнищах опускали покійника в яму ;

Для весілля дівчина заготовляла сувої тонкого полотна, яке під час ткання розділяла «затиканкою» тобто кольоровими нитками, щоб потім порізати на намітки і відбілювала його. Такі намітки дарувалися родичам нареченого. Розповідає Ївга Іванівна «Бралас наметка, вшталі їе на вилошнік (рогачі для чигунів) і звали батька чи брата для подарка. А родічі добре приглядаліс чи бела наметка , чи затикана. Якщо ето все є то щиталі нівесту роботящою, а подаркі гарними, дорогими.»

2.3. Одяг селянина с.Березове

Народний одяг становить одну з найважливіших галузей традиційної культури народу.

Звісно головною функцією одягу є захисна. Адже одяг насамперед захищав тіло людини від несприятливих природно-кліматичних умов – холоду, спеки, дощу, снігу, морозу, вітру.

Одяг також відбивав статево-вікові ознаки людини. Статево-вікова функція одягу пов'язана з характером діяльності різних за статтю та віком людей. Наприклад, хлопчики тривалий час не носили штанів, натомість верхнім одягом їм, як і дівчатам, слугувала довга сорочка. Починали носити штани хлопці в дорослішому віці.

Одяг розподілявся на чоловічий та жіночий. За розташуванням одягу на стані людини в наших поліщуків він поділявся на такі види:

- натільний: сорочка;
- поясний : спідниця, штани, фартух;
- нагрудний: кабат або шніровка;
- верхній : кожухи, свити, піджаки;
- взуття : чоботи, постолі;
- головні убори : хустки, наметки, шапки.

За класифікаційною ознакою одягу його призначення: робочий, святковий.

Складова частина чоловічого і жіночого одягу – сорочка, характерною ознакою якої є білий колір. Матеріалом для їх виготовлення в наших односельців було льняне полотно. Сорочки виготовлялись переважно з трьох, чотирьох полотнищ, виходячи з ширини домотканого полотна. Були сорочки і іншого крою з вставками. Вони розширювали плечову частину сорочки, що давало змогу утворювати призборювання навколо ший. Таку сорочку шили з трьох полотнищ та з стоячим коміром.

Чоловіча сорочка була довга, яку носили поверх штанів.

Жіноча сорочка була водночас натільним і верхнім одягом. Їх виготовляли додільними (суцільними). Шили жіночі сорочки залежно від ширини тканини з двох або трьох полотнищ. Рукав сорочки був широкий, пазуха застібалася, або зав'язувалась (дод. 9). Український одяг багато оздоблювався вишивкою. Оздоблювалися і чоловічі і жіночі сорочки.

А ось яким був одяг у наших жителів села Березове. Розповідає Ївга Іванівна: «Шилі ми шматте себе саміє. Чоловекам шилі робочіє штани і сорочку з полотна конопляного. Воно трохи темнейше було. Узорами його не прикрашалі (дод 10). У жонок і девчат був тоже робочий одяг. Сорочки і сподниці шилі з льняного полотна. Старшіє жонки етой одяг не прикрашалі вишивкою, а ми девчата то набером ягод чорниц да помном їх і малюємо по сподніцах узори. Отак ми прикрашалі себе сподниці.

А от уже недельніє (святкові) сорочки прикрашалі вишивкою і чоловічє і женскіє». Розповідь Рябущиць Любові Маріївни 1932 р.н. «Бедно жилі наше люди. А в селе були жиди. Вони малі своє магазини. То наша маті робила в їх наймичкою. Жиди полюбили матір за те, шо вона була чиста і роботу гарно робила. То вони їе всьо время на роботу бралі і гарно платі лі. В магазинах у жидов був перкаль всякого кольору. То матер і дадуть за роботу то перкалю кусок то ленточку. Маті нам шила юбки з перкалю на свято і

ленточками їх прикрашала. А сорочки ми з полотна шили і вишивали на їх узори всякіє. А одного разу маті принесла намисто, то нам така радість була. Ми з сестрами по череді його накладали на вечорки. Саміє жиди не носілі полотняного одягу. В їх булі костюми. Штани чорніє, а сорочки белиє. А ще була в нас школа . То там некоторые вчителы поляки булі в солдатському костюмі, а некоторые в куплених костюмах. Жонки вчительки носілі чорніє сподніци і белиє кофти з перкалю. А була сем'я чоловік в школі робів то ходів у костюмі, а жонка проста була то всьо время в українському була, так як ми (дод. 11, 12). Наметки я на голове не носіла. Бо їх носілі старшіє жонки. А я поки була дівкою то хустку з перкелю носіла, а потім тоже хустку. А ще кабаты в нас носілі або на їх казали шніровки. Їх накладали поверх сорочки (дод. 13). Фартухи тоже носілі. З більшого вони булі з перкалю, а на фартуху вишитий узор був. Стара ліс щоб нитки на фартуху булі пудобраніє так як на сорочци (дод. 14)».

Дуже тяжко приходилося нашим землякам з взуттям . Дороге воно було в той час , не для кожного доступне.

Пригадує Рябушиць Любов 1932 р.н. «Носілі ми тоді постолы. Дед наш їх гарніє плов з лози. А жилі трохи ми на хуторі коло дєда то на вечорки приходілоє далеко бегать. То так вже на вечорках гуляємо, що постолы постірайом. Прийдом додому то дед сварить да кричить, що більш не сплетє постолов , але зло переходіло дай пльов. А в хлопців одних шлапаковских да булі чоботы. То вони як ідуць на танцы, то чоботы на плечах несуть, а вже в сєлє обуютьса.. А посля танців як іті додому то знов чоботы протруць да на плечи і вперед ».

Про подібні проблеми розповідає і старша жителька Карповець Ївга Іванівна: «Постолы носілі. Плєлі їх з лози. А з сусідніх хуторов да сьол приходілі до нас хлопцы на вечорки. То булі такіє хлопцы, шо малі чоботы. Любілі гуляць пуд гармошку да бубен. Раньше не було споднього, то гуляємо, а сподніци як занєє то і ... видно. Але ніхто не смєявса бо все однаковіє булі. Людї булі добріє, всьольіє. Пєсєнь багато пєлі. Нє то шо тепєр только матюки од молодих чуєш ».

2.4. Оздоблення тканини

Кожному народові, кожній місцевості властиві не тільки орнаментальні традиції, а й особливі кольорові поєднання. Колорит узору, тобто багатство та характер кольорових відтінків, об'єднаних в один основний тон, може бути візитною картою всього регіону або окремого села.

Гармонійне поєднання кольорів та їх відтінків відіграє дуже важливу роль у всіх видах народної творчості. Не досить визначити необхідну форму і візерунок майбутнього виробу, важливо знайти таке поєднання кольорів, при якому кожен колір буде створювати враження основного.

Поліський одяг з дитинства причарував геніальну поетесу Лєсю Українку. У своєму рідному сєлі Колодязному вона завжди носіла народні стріє. Поетєса захоплювалася орнаментами вишивки, розуміючи їх високий естетичний смак, глибоке осмислення народом поезії навколишньої природи, відчуваючи давню магію символів і знаків, що збереглися у вишивках.

Вишивки Полісєя прості й чіткі за композицією. Лінія геометричного мотиву у вигляді ромбів повторюєтьса декілька разів. Вишивка червоною ниткою по біло-сірому фону лляного полотна графічно чітка.

Здавна існує на Поліссі звичай прикрашати сорочки візерунковим ткацтвом, під впливом якого утворилася техніка шитва «заволікання», «занизування». Характерною особливістю цієї техніки є те, що вишивальна нитка протягуєтьса через усю довжину орнаменту, аналогічно шву «уперед голкою». Вишиваєтьса, залежно від узору, горизонтальними

паралельними стібками справа наліво до кінця ряду, а потім у зворотньому напрямку. Основним, домінуючим завжди виступає червоний колір, силу звучання якого підкреслюють синім. Поряд з «заволіканням» набуває поширення дрібний хрестик. В поліській вишивці використовуються накладні орнаменти, які утворюються з ритмічного повтору окремих або вписаних один у другий ромбів, восьмикутних зірок, ламаних ліній.

У вишивках села Березове переважають орнаменти, композиції яких утворюються з ритмічного повторення ромбів, ламаних ліній, восьмикутних зірок. Основний колір – червоний, іноді додавалася чорна, зелена або синя нитка

Різні елементи народного одягу виконувались усталеними техніками шиття. Так, уставки, манжети, коміри, пазухи жіночих, чоловічих сорочок виконувалися «заволікуванням», «занизуванням», а кожухи, свити - гладдю, «стебловим швом».

Техніка хрестика поступово витісняє давні засоби шитва, стали колористичну гаму, традиційні орнаментальні мотиви.

Замість традиційних орнаментів ромбами у вишивках з'являються різноманітні червоно-чорні квітки.

У кожному районі і навіть селі були свої особливості вишивання. Кожна майстриня, глянувши на малюнки, колір і спосіб вишивання, могла легко визначити з якої області, району чи навіть села вишивальниці. І було великою святістю вишивати так, як вишивають в даній місцевості. Старі люди соромилися навіть одягати подарункові сорочки, якщо їх вишивка була чужою в їхньому селі. Адже їх вишивка була не гіршою за інші. Про це свідчать їх святкові костюми. (дод. 15)

Старожили розповідають, що в народі збереглося багато секретів фарбування ниток природними барвниками – корою дерев, корінням, листям, квітками, плодами рослин. Для закріплення кольору нитки запікали в житньому тісті, після чого вони не втрачали забарвлення.

При вишиванні в селі Березове застосували техніки «заволікування», «занизування», «хрестик», «гладь» «стебловий шов» (стеблівка), «фігльовання» (техніка виконання подібна до «курячого броду»).

«Затиканка»

Раніше наші бабусі вишивали на домотканому полотні. Полотно ткали на спеціальних саморобних верстатах. Нитки були конопляні або льняні.

Крім вишивки полотна прикрашали такою технікою, як «затиканка». Під час ткання на окремій відстані майстриня між основними нитками човником вперед пропускала кольорову нитку. Потім прибивала її бердом і поверталася назад.

«Заволікання»

Узори – ромби, квадрати, розетки виконуються переважно нитками червоного кольору, деколи присутній синій.

Узори, виконані в цій техніці, будуються у паралельних горизонтальних або вертикальних стібків, прокладених від одного краю рисунка до другого. Кожний наступний ряд стібків віддалений від попереднього на одну нитку основи. У всіх рядах вишивають стільки горизонтальних або вертикальних ниток для утворення однієї клітинки. На одну клітинку орнаменту потрібно два повторення кожного ряду. На лицьовому боці узору утворюється вишитий рисунок, на вивороті – його негативне зображення.

«Художня гладь»

Багатокольорова художня гладь схожа на рисунок фарбами, бо її вишивають нитками багатьох кольорів і відтінків. Нею вишивають сукні, скатертини, подушки, картини, сукні, портрети, пейзажи.

Художню гладь починають виконувати з найлегших узорів. Спочатку виділяють тіньові ділянки елементів узору та об'ємні форми рисунка. Напрямок стібків – по жилках квітів і листків рослин, зображених на рисунку. Розпочинаючи вишивати художньою гладдю, слід пам'ятати, що колір фону впливає на колір вишивки і навпаки.

Виконуючи художню гладь, насамперед контур обшивають швом «уперед голкою».

Перші стібки гладі потрібно вишивати від країв рисунка до центра, а кожен окрему пелюстку – від країв до її основи. Довжину пелюстки квітки або ширину листка ділять на декілька частин і кожен частину вишивають ниткою відповідного тону і утворити плавний перехід одного тону в інший. Середини квіток вишивають чорними або жовтими нитками, застосовуючи оздоблювальні шви, сітки .

«Гладь проста»

Широко використовується у кольорових рослинних орнаментах. Стібки потрібно накладати так: вишити дрібні предмети косою гладдю, а ягоди – прямою. У більших елементах вишивки стібки гладі розташовують по формі узору: у пелюстках квітів від краю до центру, в листочках – від краю до середини, у напрямі жилок. Інколи контур листка зашивають не повністю.

Увага листків звернута до особливостей вишивки гладдю, всі роботи є перенесенням живописного малюнка на полотно за допомогою техніки гладі різнокольоровим шовком.

«Рушниковий шов»

Рушниковий шов належить до техніки вільного малюнка гладь. Головним у цій техніці є художня виразність контурної лінії. Контур вишивається «стебловим швом», а площини, які формують малюнок (квіти, листя), вишиваються рушниковим заповненням, тобто різноманітними ромбами, квадратами, прямокутниками, чергуванням вертикальних смуг, хвилястих ліній.

Пристаючи до вишивання, на тканину слід нанести малюнок – орнамент рослинного характеру. Закріпивши вишивальну нитку на лінії малюнка на кількох вертикальних литках тканини за допомогою петлі, вколюємо голку вправо від першого проколу. Утворюється перший стібок. Набравши зліва направо на голку певну кількість ниток, уводимо її поверх середини першого стібка. Вишиваючи зліва направо, вколюємо голкою з вишивальною ниткою таку ж кількість ниток тканини, як і першим стібком, уводимо голку й вишиваємо з вивороту у зворотньому напрямку (справа наліво), вколюємо її на лицьовий бік у місті першого проколу першого стібка. Таким чином, усі лицьові стібки йдуть праворуч, а стібки з вивороту – ліворуч, причому довжина останніх удвоє менша. На тканині утворюється наче маленький шнурочок, нашитий по контуру малюнка.

«Косий хрестик»

Виконуючи всі види вишивання хрестиком (лічбою ниток тканини, по канві або по належному рисунку), необхідно дотримуватися таких правил:

1. Вершини всіх хрестиків, які стикаються, мають збігатися так, щоб на просвіт вишивки видно було дірочки;
2. Верхній на півхрестик по всій вишивці повинен мати один напрямок.
«Косий хрестик» - найпоширеніший шов у сучасних українських вишивках (нашого села). Він складається з двох косих стібків, які перехрещуються по діагоналі. Виконавши один косий стібок, робочу нитку переводять навиворіт, роблять прямий стібок, виводять її на лицьовий бік і накладають другий косий стібок, перехрещуючи його з першим. Утворюється «косий хрестик». Вишиваючи «косим хрестиком», оформляють відразу цілий ряд хрестиків. Спочатку в одному ряді роблять косі стібки зліва направо, а потім зворотним рухом голки перекривають їх справа наліво. На вивороті утворюється рівний рядок вертикальних стібків.

«Фігельвання»

Роботу виконану цією технікою не вдається відтворити, так як людина в якій було знайдено сорочку з цією вишивкою не в змозі пояснити і показати етапи роботи. Проте саму назву техніки пам'ятає.

Техніка даної вишивки є в подальшому дослідженні.

В нашій місцевості поширені більше геометричні мотиви, укладені в найрізноманітніші стрічкові композиції. Іноді вони поєднуються з рослинними мотивами. Кольорова гама – стримана, монохромна, основний колір – червоний, часом заповнюється вкрапленням чорного, синього та зеленого.

Вишивання вбрання давня східнослов'янська традиція. Наші предки оздоблювали чоловічий та жіночий одяг: перемітки, очіпки, хустки, сорочки, свити, юбки.

Серед компонентів одягу найбільше уваги приділялося оздобленню чоловічих та жіночих сорочок. Основна частина декору припадала на рукав. Допоміжну роль відігравали узорні стрічки. (дод. 16)

Одяг селян нашого села не залежав від примхів моди. З полотна шили сорочки, фартухи, штани та спідниці. З сукна виготовляли свити.

На святковій чоловічій сорочці горловину прикрашали вишивкою. Розріз найчастіше був з переду, але траплялися сорочки з вирізом з боку грудей. Довжина сорочок була різною. Також низ святкової сорочки могли декорувати червоною вишивкою. Скоріше всього це була весільна сорочка молодого. (дод. 17)

Верхній одяг для чоловіків переважно сукняний – свита або піджак шили на довжину – нижче колін. Декорували скромно вовняними шнурками, інколи делікатною вишивкою. (дод. 18)

Сорочки дівчат приваблюють і вражають різноманітністю візерунків. Від жіночих вони відрізняються великою кількістю вишивки.

Жіночі сорочки шили довгі. Сорочки були з відлогими комірами із обшивкою горловини. Рукави, манжети також прикрашали вишивкою. Інколи декорували всю площину рукава – від плеча до манжета. (дод. 19) Крім рукава, в жіночих сорочках прикрашали комір, пазуху. (дод. 20) До спідниці завжди виготовлявся фартух. Долішня частина оздоблювалася вишивкою. Кольори підбиралися в гамму до кольорів сорочки.

Висновки

Саме сьогодні громадянам України необхідно пізнати і зрозуміти велич нашої народно – традиційної культури, її одвічний гуманізм, добробут, доброзичливість, щирі гостинність,

щоб врівноважити свої вчинки, спрямувати їх на утвердження української державності, забезпечення душевного затишку усім, хто живе на етнічній землі України.

Щоби по справжньому пізнати свій рідний край, необхідно вивчати його історію, мову, культуру. Ця традиційна культура тісно пов'язана з природними умовами, історичним буттям народу, способом його життя, діяльністю, характером, психологією.

Отже, основна функція вишивки – оздоблення одягу і тканин для інтер'єрного обладнання життя. Впродовж віків у кожному регіоні України вироблялися своєрідні прийоми художнього вирішення одягових та інтер'єрних тканин. Навіть у межах сусідніх сіл існують місцеві варіанти. Є відмінності у місці розташування орнаменту, його величини, характерних особливостях мотивів, їх укладанні на площині композиції, колориті.

Вишивання вбрання – давня східнослов'янська традиція.

В селі Березове поширеним було вирощування конопель та льону. З даних технічних культур виготовлялося полотно, яке потім використовувалося у чотирьох напрямках: одяг, інтер'єрні речі, господарські речі, обрядовий матеріал. Найбільш поширені такі техніки вишивання: гладь проста, гладь художня, хрестик, заволока, затикана. Колір даної місцевості – червоний з синім та зеленим.

Література

Журнал «Розкажіть онуку», №24, 2003р.

Хрестоматія з народознавства. М.М.Немиро. Рівне 1995р.

Обслуговуюча праця. Л.Репвленно, М. Цепенюк Тернопіль 2006р.

«Моя країна – Україна» Т.Лагунова, Д.Корольков, В.Мірошникова, Л.Михайленко, 2006р.

«Українська вишивка» Т.Кара-Васильєва, А.Чорноморець Київ «Либідь» 2002.

Додаток 1

